

מסכת יומא

פרק א'

משנה א'

מה עושים 7 ימים לפני יום כיפור? מפרישים הכהן גדול מביתו. להיכן? ללשכת פלהדרין. מדוע? לומדים זאת מ-7 ימי המילואים, ושמא תטמא אשתו בטומאת נדה ותטמא אותו. למה נקראת הלשכה כך? שבזמן בית שני היו מחליפין כל שנה כהן גדול כמו פקידי המלך. מה מתקינים לכהן גדול? לת"ק כהן אחר, לר' יהודה גם אשה אחרת. למה מתקינים כהן אחר? שמא יטמא הכהן גדול והוא ימלא את מקומו. מה הטעם של ר' יהודה? שמא תמות אשתו. מהיכן אנו יודעים שהכהן גדול צריך אשה? שכתוב וכפר בעדו ובעד ביתו, ביתו זו אשתו. מה הטעם של חכמים? אם נתחיל לחשוש לדבר שאינו מצוי א"כ אין לדבר סוף.

משנה ב'

אלו עבודות עשה הכהן גדול בבית המקדש כל ה - 7 ימים? זריקת הדם של עולת התמיד, הקטרת הקטורת של שחר ובין הערביים, הטבת הנרות, הקרבת כל האיברים. איזה זכויות יש לכהן גדול כל השנה? אם רוצה להקריב מקריב ראשון איזה חלק שרוצה, וגם החלוקה של הקרבנות הוא לוקח ראשון. (ודווקא בקרבנות אבל בתרומה ומתנות שהם קדשי הגבול חולקים בשווה).

משנה ג'

לשם מה מסרו לכהן גדול זקנים מהסנהדרין? שיקראו לו בפרשת אחרי מות וילמדוהו סדר העבודה. מי עוד קורא באחרי מות? הכהן גדול בעצמו. מה טעם? שע"י שקורא זוכר יותר טוב, ואולי הוא לא למד או שכת. ערב יו"כ מה עושים לכהן גדול? בבוקר מעמידים אותו בשער המזרח של העזרה, ומעבירין לפניו כל הבהמות שהוא יצטרך להקריב ביו"כ, בשביל שיכירם היטב. איזה בהמה הוא מקריב ולא מעבירים לפניו? שעיר עיזים. הטעם? שהוא בא לכפר על עוונות בני"י, ולא רוצים להזכיר לו עוונות בני"י ותיחלש דעתו.

משנה ד'

האם מגבילים הכהן גדול באכילה כל - 7 הימים? לא, אוכל מה שרוצה וכמה שרוצה. מתי לא נותנים לו לאכול הרבה? ערב יום כיפור בסעודה המפסקת. הטעם? שהמאכל מביא את השינה. מה החשש אם יישן? שכאשר ישנים יותר שכיח לבוא לידי טומאה.

משנה ה'

למי זקני הסנהדרין מסרו את הכהן גדול? לזקני כהונה. ומי העלה הכהן גדול לעלית בית אבטינס? זקני כהונה. לשם מה העלוהו לשם? ללמוד חפינת הקטורת. ומי השביע אותו? זקני כהונה (רבינו חננאל). על מה השביעו אותו? שלא יניח הקטורת על הגחלים בחוץ ויכנס בפנים אלא שיניח הקטורת בגחלים בפנים. למה צריך להשביע אותו על זה? כי אולי הוא צדוקי, ולא יוכלו לראות אם הוא מניח הקטורת בגחלים בחוץ כי לאף אחד אסור להיות בקודש מתי שהכהן גדול נכנס לקודש הקדשים. מי בוכה? זקני ב"ד והכהן גדול. הטעם? הם בוכים כי יתכן שהם חשדו בכשרים והוא בוכה מפני שחשדו בו. מתי עשו כל זאת? בערב יו"כ.

משנה ו'

מה הכהן גדול היה עושה בליל יו"כ? אם היה ת"ח דורש. ואם הוא לא תלמיד חכם רק אוהב לשמוע דרשה? דורשים לפניו. ואם רגיל לקרוא? קורא. ואם לא רגיל לקרוא? קוראים לפניו. במה קוראים לפניו? בדברים שמושכים את הלב כגון איוב, עזרא, ודברי הימים. במה עוד אפשר לקרוא? בדניאל. מי קרא פעם לפני הכהן גדול? זכריה בן קבוטל. במה? בדניאל.

משנה ז'

אם הכהן מתחיל לנמנם מה עושים? כוהנים צעירים מכין באגודל ובאמה. ומה אומרים לכהן גדול? אדוני הכהן הגדול תעמוד ברגל אחת על הרצפה בשביל להסיר את העיפות. ומעסיקים אותו, במה? בשירות ותשבחות. לשם מה העסיקוהו כל הלילה? שלא יישן ובשינה יכולים להגיע לידי טומאה.

משנה ח'

מה היא תרומת הדשן? הורדת אפר מהמזבח החיצון של מערכה גדולה. מתי עושים תרומת הדשן? כל יום. מתי בכל יום? בקריאת התרנגול (עלות השחר) או סמוך לזה. ביום כיפור? מחצות. הטעם שהקדימו ביו"כ? שהכהן גדול לא יהיה מוטרד מרוב עבודה שיש לו. ברגלים? מאשמורה הראשונה (ב - 4 שעות הראשונות של הלילה). הטעם שהקדימו ברגל? שיש ברגל הרבה קרבנות. איך המשנה מתארת שיש ברגלים הרבה קרבנות? שלפני עלות השחר כל העזרה הייתה מלאה מישראל שבאו להקריב קרבנותיהם.

משנה א'

על מה מדברת המשנה? על תרומת הדשן. איך בתחילה היו מחליטים מי שיתרום? מי שרוצה. אם היו הרבה? רצים ועולים בכבש (שאורכו 32 אמה), ומי שמגיע ראשון ל - 4 אמות האחרונות של הכבש הוא זכה בתרומת הדשן. ואם שניים הגיעו ביחד? הממונה אומר לכל הכהנים שבעזרה תצביעו ונעשה גורל. מדוע מצביעים? כי אסור לספור אנשים, ולכן סופרים את האצבעות. איזה אצבעות מוציאים לגורל? אצבע או אמה. מה לא מוציאים? אגודל. הטעם? מפני שרמאים יוציאו אגודל ויספרו אחד כמו שניים בשביל לאחר את הספירה.

משנה ב'

אח"כ איך תיקנו? שזה יהיה תמיד ע"י גורל. הטעם? שפעם אחת שניים רצו והיו שווים, ואחד דחף את חברו ונשברה רגלו. כמה פייסות היו במקדש? 4. מה היה הפייס הראשון? לתרומת הדשן. כיצד הפייס היה קובע מי זכה? כל הכהנים שרוצים לתרום עומדים בעיגול והממונה זורק מספר יותר מהכהנים העומדים בעיגול, ואז מוריד את הכובע ממי שממנו מתחיל לספור ומי שאצלו נגמר המספר הוא זכה בתומת הדשן.

משנה ג'

מה היה הפייס השני? עבודות התמיד, ודישון המנורה, ודישון המזבח הפנימי. כמה כהנים זכו בו? 13. מה היה הסדר של הקרבת התמיד? לת"ק ראש ורגל ימין, שתי ידיים, זנב ורגל שמאל, חזה והצוואר, שתי דפנות (המותניים), המעיים, הנסכים, ומנחת חביתין של הכהן הגדול. לבן עזאי דרך הילוך הכבש בחייו כך הקריבו, ראש ורגל ימין, החזה והצוואר, שתי הידיים, שתי המותניים, הזנב ורגל שמאל, והקרביים (בגלל שצריך לשטוף אותם, לכן הם אחרונים ולא לפי סדר הילוכו). במה זכה הכהן שאצלו נגמר המספר? זריקה, ומדוע בזריקה הרי קודם שוחטים? מפני ששחיטה כשר גם בזר ולכן פחות חשוב.

משנה ד'

מה היה הפייס השלישי? קטורת. מי השתתף בפייס? אנשים חדשים שאף פעם לא הקטירו. הטעם? שהיא ל מהעוונות שבהם.

מעשירה ולכן רצו שכל אחד יזכה בהקטרת הקטורת. הפייס הרביעי? מי מעלה אברים מן הכבש ולמזבח, שבפייס השני הניחו האיברים על הכבש. מי היה משתתף בזה? חדשים עם ישנים.

משנה ה'

בכמה כהנים קרב התמיד? ב - 9,10,11,12. מתי ב - 9? תמיד של כל יום. ב - 10? בחג הסוכות בשחרית שעושים ניסוך המים, ונוסף כהן שנשא את המים לניסוך. ב - 11? בין הערביים, שנוספים שניים עם גזרי עצים שמבעירים על המזבח כל יום בין הערביים, ובשבת שנוספים שניים שבידם שני בזיכי לבונה של לחם הפנים שמקטירים כל שבת לפני שמחלקים את לחם הפנים. ב - 12? בשבת בחג הסוכות שיש שניים עם בזיכי לבונה ואחד עם צלוחית של מים לניסוך המים.

לסיכום - ניסוך המים בחג הסוכות בשחר מוסיף כהן אחד, שני גזרי עצים כל יום בין הערביים מוסיף שני כהנים, בשבת בשחר שני בזיכי לבונה מוסיף שני כהנים.

משנה ו'

איזה בהמה קריבה באחד עשר? איל. בכמה כהנים הוא יותר מכבש? 2. בשביל מה? שהקרביים (שיותר כבדים) והסולת והיין שהם מרובים, (סולת שני עשרונים, ויין שלישית ההיין) כל אחד בשניים מה שאין כן בכבש שזה אחד. א"כ יוצא שיש 3 כהנים יותר? אין 3 מפני שאין את מנחת חביתין שיש בעולת התמיד, שמגיע רק עם כבש.

משנה ז'

איזו בהמה קריבה ב - 24 כהנים? פר. איזה איבר לוקח כהן 1? הראש, החזה. ב - 2? שתי הרגליים, העוקץ, שתי הידיים, שתי הדפנות. ב - 3? הגרה, הקרביים והסולת והיין. בעוקץ שלקחוהו שתי כוהנים או בגירה שלקחוהו 3 כוהנים האם מחלקים האיבר לחלקים? לא, מפני שכתוב ונתח אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים. באיזה קרבנות יש את הפיס? קרבנות ציבור. ביחיד מי מקריב? מי שבעל הקרבן בוחר. מי עושה הפשט וניתוח? אפי' זר. באיזה קרבנות? יחיד וציבור. האם כל קרבן ניתוחו בסדר זה? לא, רק קרבן עולה שכולו עולה כליל על המזבח.